

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT

ELEANOR SHARPSTON

föredraget den 8 maj 2012(1)

Mål C-44/11

Finanzamt Frankfurt am Main V-Höchst

mot

Deutsche Bank AG

(begäran om förhandsavgörande från Bundesfinanzhof (Tyskland))

”Mervärdesskatt – Tjänster avseende portföljförvaltning – Undantag – Huvudsakliga och underordnade tjänster – Platsen för tillhandahållande”

1. Enligt mervärdesskattedirektivet(2) är vissa finansiella transaktioner undantagna från mervärdesskatt. När en tillhandahållare av tjänster och en köpare inte är etablerade i samma land, ska platsen för tillhandahållande av bank- och finansieringstransaktioner vara där köparen har sin ekonomiska verksamhet eller där köparen har sitt hemvist.

2. Tyska Bundesfinanzhof (den federala skattedomstolen) önskar få klarhet i hur dessa bestämmelser ska tillämpas på en tjänst avseende portföljförvaltning där kunden, inom ramen för en vald strategi, ger banken fria händer att köpa och sälja värdepapper i kundens namn och för dennes räkning, mot en avgift som beräknas till en viss procent av värdet på nämnda värdepapper. Bundesfinanzhof önskar också få klarhet i huruvida de olika delarna av sådana tjänster ska behandlas fristående eller tillsammans och, i det senare fallet, vilken del som ska vara avgörande vid klassificeringen.

Unionsrätt

3. År 2008, det i det nationella målet aktuella beskattningsåret, innehöll artikel 56.1 i mervärdesskattedirektivet i relevanta delar följande bestämmelser:

”Platsen för följande tillhandahållanden av tjänster till köpare som är etablerade utanför gemenskapen eller till beskattningsbara personer som är etablerade i gemenskapen men inte i samma land som tillhandahållaren, skall vara den plats där köparen har etablerat sätet för sin ekonomiska verksamhet eller har ett fast etableringsställe för vilket tillhandahållandet av tjänster görs eller, i avsaknad av ett sådant säte eller fast etableringsställe, den plats där han är bosatt eller stadigvarande vistas:

...

e) Bank-, finansierings- och försäkringstransaktioner, däribland återförsäkring, med undantag för uthyrning av bankfack.

..."(3)

4. Enligt artikel 135.1 a–g i mervärdesskattedirektivet ska medlemsstaterna undanta ett antal verksamheter av finansiell karaktär från skatteplikt:

"a) Försäkrings- och återförsäkringstransaktioner, inbegripet tjänster med anknytning till sådana transaktioner som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter.

b) Beviljande av och förmedling av krediter samt förvaltning av krediter av den som beviljat krediten.

c) Förmedling av och annan befattning med kreditgarantier eller andra säkerheter samt förvaltning av kreditgarantier av den som beviljat kredit.

d) Transaktioner, inbegripet förmedling, rörande spar- och transaktionskonton, betalningar, överföringar, fordringar, checkar och andra överlåtbara skuldebrev, med undantag av indrivning av fordringar.

e) Transaktioner, inbegripet förmedling, rörande valuta, sedlar och mynt använda som lagligt betalningsmedel, med undantag av mynt och sedlar som är samlarobjekt, dvs. guld-, silver- eller andra metallmynt eller sedlar som normalt inte används som lagligt betalningsmedel eller som är av numismatiskt intresse.

f) Transaktioner, inbegripet förmedling men med undantag av förvaltning och förvar, rörande aktier, andelar i bolag eller andra sammanslutningar, obligationer och andra värdepapper, dock med uteslutande av handlingar som representerar äganderätt till varor och sådana rättigheter eller värdepapper som avses i artikel 15.2 [(4)]

g) Förvaltning av särskilda investeringsfonder[(5)] såsom dessa definieras av medlemsstaterna.

..."

5. Av dessa bestämmelser är f och g(6) relevanta i förevarande mål. Ytterligare undantag enligt artikel 135.1 är: h leverans till nominella värdet av frimärken giltiga för posttjänster inom respektive medlemsstats territorium, skattemärken och andra liknande märken, i vadslagning, lotterier och andra former av hasardspel, j leverans av andra byggnader eller delar därav och den mark de står på, k leverans av annan obebyggd mark än mark för bebyggelse, och l utarrendering och uthyrning av fast egendom.

6. Enligt artikel 135.2 d omfattas inte uthyrning av boxar av sistnämnda undantag i artikel 135.1. Sådana transaktioner är därför mervärdesskattepliktiga.

7. I februari månad år 2008 presenterade kommissionen ett förslag till ändring av mervärdesskattedirektivet för rådet, och ett förslag till förordning med åtgärder för införlivande, när det gäller behandlingen av försäkringstjänster och finansiella tjänster.(7) Dessa förslag, i vilka termerna för att utpeka finansiella tjänster definieras, är fortfarande föremål för aktiva diskussioner inom rådet, där man ännu inte enats.(8) Kommissionen konstaterade vid presentationen av förslagen att definitionerna av finansiella tjänster var obsoleta och att de hade lett till divergerande

tolkningar och tillämpningar i medlemsstaterna. Ekonomiska aktörer och skattemyndigheter ställdes inför en mycket komplicerad lagstiftning, skiftande administrativ praxis och rättsosäkerhet, vilket i sin tur ledde till ett ökat antal tvister och administrativa bördor.

Nationell rätt

8. År 2008 föreskrevs i 3a § stycke 3, 3a § stycke 4 punkt 6 a och 4 § stycke 8 e och h i Umsatzsteuergesetz (lag om omsättningsskatt) 2005 (nedan kallad UStG), jämförda med varandra, att när det gäller "omsättning rörande handel med värdepapper och förmedling avseende sådan omsättning, med undantag för förvaring och förvaltning av värdepapper" och för "förvaltning av den investerande fondens tillgångar enligt lagen om investeringar (Investmentgesetz) och av pensionsfonder enligt lagen om övervakning av försäkringar (Versicherungsaufsichtsgesetz)", följande: i) sådan omsättning ska vara undantagen från mervärdesskatteplikt; ii) om köparen är näringsidkare ska tillhandahållandet anses ha skett på den plats där köparen bedriver sin verksamhet, eller i förekommande fall på den plats där köparen har sitt driftställe, och iii) om köparen inte är näringsidkare och är bosatt eller har säte i tredjeland, ska tillhandahållandet anses ha skett på den plats där köparen är bosatt eller har säte.

9. Enligt förvaltningsbeslut av det federala finansministeriet (Bundesfinanzministerium) den 9 december 2008 skulle 3a § stycke 3 och stycke 4 punkt 6 a UStG inte tillämpas vid fastställandet av platsen för tillhandahållandet av förmögenhetsförvaltning. Det var inte heller möjligt att tillämpa artikel 56.1 e i mervärdesskattedirektivet, då det inte föreskrevs däri att den var avsedd att omfatta annan omsättning än de där uppräknade transaktionerna. Vad gäller undantag var artikel 135.1 i det direktivet entydig och saknade hänvisning till förmögenhetsförvaltning. Portföljförvaltning som en enskild tjänst var därför skattepliktig och inte undantagen enligt stycke 4 punkt 8 e UStG.

Omständigheter i målet, förfarandet och tolkningsfrågor

10. Deutsche Bank tillhandahåller tjänster vid vilka investerare instruerar den hur den ska förvalta värdepapper åt dem efter egna bedömningar utan inhämtande av instruktioner i förväg, dock i enlighet med en strategi som investeraren valt, samt att vidta alla erforderliga åtgärder för att förvalta dessa innehav. Deutsche Bank får avyttra värdepapper i investerarens namn och för dennes räkning. Investeraren betalar en årlig avgift på 1,8 procent av värdet på de förvaltade tillgångarna, inklusive en andel avseende förvaltning som uppgår till 1,2 procent av detta värde och en andel avseende köp och avyttring av värdepapper som uppgår till 0,6 procent. Avgiften täcker även förvaltning av konto och depå, och courtage för förvärv av andelar i investmentfonden. Investerarna erhåller regelbundet rapporter om innehavets utveckling, och de kan när som helst avsluta uppdraget med omedelbar verkan.

11. I sin skattedeklaration för maj månad år 2008 utgick Deutsche Bank från att dess tjänster i samband med förvaltningen av värdepappersinnehav var undantagen från mervärdesskatteplikt enligt stycke 4 punkt 8 UStG när de tillhandahålls investerare i Tyskland och EU, och att de enligt stycke 3a punkt 4.6 a inte var skattepliktiga när de tillhandahålls investerare på annan ort än de nyssnämnda. Skattemyndigheten delade inte denna uppfattning, och saken har nu överklagats till Bundesfinanzhof där den är föremål för prövning.

12. Bundesfinanzhof har ställt följande frågor:

"1) Är förmögenhetsförvaltning avseende värdepapper (portföljförvaltning), i samband med vilken en beskattningsbar person mot ersättning beslutar om köp och försäljning av värdepapper efter eget gottfinnande och genomför detta beslut genom köp och försäljning av dessa värdepapper,

- undantagen från skatteplikt bara om den äger rum i form av förvaltning av en särskild fond för flera investerare tillsammans enligt artikel 135.1 g i direktiv 2006/112/EG, eller också
- om den äger rum i form av individuell portföljförvaltning för enskilda investerare enligt artikel 135.1 f i direktiv 2006/112/EG (transaktioner som avser värdepapper, eller i form av förmedling av sådana transaktioner)?

2) Vilken betydelse för definitionen av den huvudsakliga tjänsten och den underordnade tjänsten har kriteriet att kunderna inte efterfrågar tjänsten i sig, utan den för dem endast är ett medel att på bästa sätt utnyttja tillhandahållarens huvudsakliga tjänst, jämfört med att den underordnade tjänsten faktureras separat och att den underordnade tjänsten kan tillhandahållas av tredje man?

3) Omfattas bara de tjänster som nämns i artikel 135.1 a–g i direktiv 2006/112/EG eller också förmögenhetsförvaltning avseende värdepapper (portföljförvaltning) av artikel 56.1 e i direktiv 2006/112/EG, även om den förstnämnda bestämmelsen inte gäller för dessa transaktioner?”

13. Deutsche Bank, den tyska och den nederländska regeringen och kommissionen har inkommit med skriftliga yttranden. Vid förhandlingen den 1 mars 2012 yttrade sig skattemyndigheten, Deutsche Bank, den tyska regeringen, Förenade kungarikets regering och kommissionen.

Bedömning

Inledande anmärkningar

14. Det är ostridigt att de aktuella tjänsterna inte utgör ”förvaltning av särskilda investeringsfonder” i den mening som avses i artikel 135.1 g i mervärdesskattedirektivet.

15. Den bestämmelsen avser kollektiva investeringar där många investeringar samlas och fördelas över ett antal olika värdepapper vilka kan förvaltas effektivt så att resultatet optimeras. I sådana kollektiva investeringar kan enskilda investeringar vara förhållandevis blygsamma. Dessa fonder förvaltar sina investeringar i eget namn och för egen räkning, medan varje investerare äger en andel (en eller flera enheter) av fonden men inte i fondens investeringar som sådana. De tjänster som nu är i fråga avser å andra sidan generellt en enskild persons tillgångar, vilka måste ha ett genomgående högt värde för att kunna förvaltas så att de ger vinst; portföljförvaltaren köper och säljer investeringar i investerarens namn och för dennas räkning, och investeraren äger alltid de enskilda värdepapperen, även efter det att avtalet har sagts upp.

16. Det är också ostridigt att här aktuella värdepapper inte utgör ”rättigheter eller värdepapper som avses i artikel 15.2”, vilka transaktioner inte omfattas av undantaget i artikel 135.1 f i mervärdesskattedirektivet. Tjänsterna avser inte heller förvar av värdepapper, vilket också utesluts från undantaget.

17. Det centrala spørsmålet i de första två frågorna rör huruvida de aktuella tjänsterna utgör ”transaktioner” ”inbegripet förmedling men med undantag av förvaltning” som undantas enligt artikel 135.1 f.

18. Enligt beslutet om hänskjutande och Deutsche Banks egna yttranden indelas dessa tjänster i tre kategorier, vilka kan sammanfattas med beteckningarna a) beslut på grundval av expertkunskaper och marknadsobservationer om vilka värdepapper som ska köpas eller säljas, och när, b) genomförande av dessa beslut genom köp och försäljning av värdepapper,(9) och c) ett antal mer administrativa tjänster i anslutning till innehavet av nämnda värdepapper.

19. Den nationella domstolen har ställt sin första fråga föra att få klarhet i huruvida a och b tillsammans omfattas av undantaget i artikel 135.1 f i mervärdesskattedirektivet. För att besvara denna fråga bör det bland annat undersökas om de "vid en helhetsbedömning [kan] anses utgöra en avgränsad enhet som medför att de funktioner som är specifika och väsentliga för de tjänster som avses i denna bestämmelse uppfylls".(10)

20. Med sin andra fråga har den hänskjutande domstolen, fortfarande med sikte på att säkerställa möjligheten till undantag enligt artikel 135.1 f, sökt få klarhet beträffande den rättspraxis som avser mervärdesskattebehandlingen av anknutna tjänster i de fall där en tjänst kan anses vara "huvudsaklig" och de övriga tjänsterna "underordnade", så att de tillsammans ska anses utgöra en enda tjänst.(11) Enligt sin ordalydelse synes frågan huvudsakligen röra förhållandet mellan tjänster enligt a och b ovan, för vilka Deutsche Bank tar ut separata avgifter. Av redogörelsen för omständigheterna i beslutet om hänskjutande tycks dock framgå att den hänskjutande domstolen även inkluderat tjänster enligt c, för vilka avgifterna verkar inkluderas i avgifterna för tjänsterna enligt a och b.

21. Det finns en tydlig och nära koppling mellan dessa båda frågor. De kan mycket riktigt betraktas som huvudsakligen en fråga. Jag kommer därför att inleda med att undersöka dem tillsammans, och därmed behandla en av aspekterna i den första frågan samt besvara den andra frågan. Jag kommer därefter att ta ställning till huvudfrågan i den första frågan och, slutligen, behandla den tredje frågan rörande en annan bestämmelse i mervärdesskattedirektivet.

Förhållandet mellan de beskrivna tjänsterna (frågorna 1 och 2)

22. Alla de som har yttrat sig skriftligen är överens om att portföljförvaltning, sådan den beskrivs i beslutet om hänskjutande, ska anses utgöra en enda ekonomisk transaktion eller åtminstone vara föremål för odifferentierad behandling i mervärdesskattehanseende på grundval av den huvudsakliga tjänst som tillhandahålls. De har medgett att det är möjligt att dela upp tjänsten i olika komponenter, såsom portföljstrukturering, marknadsbedömning, köp och försäljning av värdepapper, bokföring och så vidare, men samtidigt hävdat att den "produkt" som säljs omfattar samtliga dessa tjänster, och att konsumentens intresse är att erhålla ett enda tillhandahållande och inte flera olika komponenttjänster. De är vidare eniga om att de rent administrativa komponenterna i tjänsten är av mindre betydelse eller underordnade och att de inte bör inverka på den övergripande klassificeringen.

23. Jag håller med om detta.

24. Det framgår av fast rättspraxis att när en transaktion utgörs av en rad delar ska det först göras en samlad bedömning av de omständigheter som kännetecknar transaktionen i fråga för att det ska kunna avgöras om det rör sig om två eller flera separata tillhandahållanden eller ett enda tillhandahållande. Även om varje transaktion i regel ska anses som separat och självständig ska en transaktion, som ur ekonomisk synvinkel utgörs av ett enda tillhandahållande, inte delas upp fiktivt så att mervärdesskattesystemets funktion undergrävs. Under vissa omständigheter ska dessutom flera formellt sett fristående tillhandahållanden, som skulle kunna utföras separat, anses utgöra en enda transaktion när de inte är självständiga. Ett enda tillhandahållande föreligger när i) två eller flera delar har ett så nära samband att de tillsammans utgör ett enda odelbart ekonomiskt

tillhandahållande som det vore konstlat att försöka skilja från varandra, eller ii) när en eller flera delar utgör ett huvudsakligt tillhandahållande medan andra delar är underordnade. Ett tillhandahållande ska särskilt betraktas som underordnat ett huvudsakligt tillhandahållande när kunderna inte efterfrågar detta i sig, utan då tillhandahållandet endast är ett medel att på bästa sätt åtnjuta den egentliga tjänsten från tillhandahållaren. Emedan det ankommer på den nationella domstolen att ta ställning till den faktiska situationen i ett visst fall, kan domstolen ge den nationella domstolen den ledning beträffande tolkningen av EU-rätten som är till hjälp för den nationella domstolen när den ska avgöra målet.(12)

25. Den hänskjutande domstolen tycks anse att tjänsten avseende köp och försäljning av värdepapper (som jag betecknat som b i punkt 18 och följande punkter) ska anses underordnad tjänsten avseende förmögenhetsförvaltning (som jag betecknat som a), om det inte vore för det faktum att domstolen i sin dom i målet RLRE Tellmer Property(13) betonade att en städtjänst, som den ansåg vara åtskild från uthyrning av en bostadsfastighet, kunde tillhandahållas av tredje man och/eller faktureras separat.

26. Det förefaller mig som om det korrekta förhållningssättet inte är att inledningsvis bedöma vilken av de båda tjänster som jag betecknat som a och b som kan vara huvudsaklig respektive underordnad, utan i stället att först undersöka huruvida de har ett så nära samband att de tillsammans utgör ett enda odelbart ekonomiskt tillhandahållande som det vore konstlat att försöka dela upp. Enligt min mening föreligger här ett sådant nära samband.

27. Den tyska regeringen har påpekat att bedömningen av huruvida två eller flera delar utgör ett enda ekonomiskt tillhandahållande i rättspraxis har gjorts utifrån den typiska eller genomsnittliga konsumenten.(14) Jag delar denna uppfattning. Även om domstolen i vissa av dessa domar även använde ordet "objektivt" i detta sammanhang, är en genomsnittlig konsuments inställning till ett slags tillhandahållande per definition ett objektiva kriterium jämfört med en viss kunds subjektiva syn på en viss transaktion. Jag vill tillägga att domstolen i domen i det ovannämnda målet Bog m.fl. noterade att hänsyn måste tas till delar som är "kvalitativt överordnade" ur konsumentens synvinkel.(15)

28. Ur perspektivet för den typiska köparen av sådana tjänster som de nu aktuella, det vill säga en enskild person som har ett avsevärt kapital att investera men som saknar tid och/eller kunskap för att själv förvalta det på rätt sätt, utgör de sammanlagda tjänster som jag betecknat med a och b, sådana de beskrivs i beslutet om hänskjutande, ett odelbart tillhandahållande.

29. Jag hävdar inte att a och b utgör tjänster som är så oskiljbara att ingen av dem kan erbjudas separat. Tvärtom kan en investerare som önskar få kunskap om hur han eller hon bäst förvaltar sin portfölj, men som är beredd att själv genomföra transaktionen, anlita en rådgivningstjänst och sedan själv fatta de konkreta besluten. Omvänt kan en investerare som vet vilka köp och försäljningar han eller hon önskar genomföra, och när detta ska ske, men som vill undvika besväret med att genomföra transaktionerna, anlita en mellanhand för sistnämnda syfte. I motsats till båda dessa situationer är det avtal avseende portföljförvaltning som Deutsche Bank erbjuder, sådant det beskrivits i begäran om förhandsavgörande, utformat för dem som efterfrågar en enda tjänst.

30. Dessutom gäller att även om tjänsterna kan erbjudas separat var för sig, så tjänar varken a eller b isolerat något sammanhängande syfte. Det vore meningslöst att ta ställning till hur köp, försäljning eller förvaltning av värdepapper bäst ska bedömas, om detta ställningstagande aldrig skulle få något genomslag. Och att eventuellt genomföra köp och försäljningar utan att det fattas beslut om detta på ett rationellt och underbyggt sätt, vore att förlita sig på ren tur. Beslutet att köpa eller sälja eller att avstå från detta är så intimt förknippat med den åtgärd som vidtas eller inte vidtas på grundval av rådgivning, att de två i själva verket under normala förhållanden utgör två

sidor av samma mynt. För en investerare som själv saknar erforderliga resurser är det därför helt rationellt att anförtro såväl beslutet som dess genomförande åt en utomstående.

31. Den omständigheten att det i Deutsche Banks standardavtal anges en separat procentsats för a och för b ändrar inte min bedömning. I domen i det ovannämnda målet RLRE Tellmer Property(16) använde inte domstolen den separata faktureringen som ett kriterium för att avgöra huruvida det var fråga om ett enda tillhandahållande eller om separata tillhandahållanden. Den pekade snarare ut detta faktum som en bekräftelse på skillnaden mellan uthyrning av lägenheter till hyresgästerna och städning av gemensamma utrymmen i de ifrågavarande hyresfastigheterna. I domen i det ovannämnda målet Bog m.fl.(17) betonade domstolen vidare att när en cateringfirma tillhandahåller mat, glas, porslin och bestick, bord och serveringspersonal, saknar det betydelse för huruvida det är fråga om en enda tjänst att vederbörande utfärdar en enda faktura som omfattar samtliga delar eller separata fakturor för olika delar. Även om detta är något som ska prövas av den behöriga nationella domstolen har dessutom Deutsche Bank vid den muntliga förhandlingen uppggett att dess allomfattande avgift delades upp av historiska skäl avseende beskattning av vinsten, varför uppdelningen inte återspeglade de relativa värdena på de delar som omfattades av det nominella avgiftsuttaget.

32. Om tjänsterna enligt a och b, när de slås samman, tillsammans ska anses utgöra ett enda odelbart ekonomiskt tillhandahållande som det vore konstlat att dela upp – trots att de under andra förhållanden skulle kunna tillhandahållas som separata tjänster –, utgör det helt klart ett huvudsakligt tillhandahållande till vilket de mer administrativa tjänster som jag betecknat som c är underordnade. Sådana tjänster omfattar enligt handlingarna i målet utbetalningar i samband med transaktioner, erhållande av ränta på värdepapper och att redovisa detta för kunden. De erbjuds i anslutning till den huvudsakliga tjänsten som en service som ett ”medel att på bästa sätt åtnjuta” den tjänsten enligt formuleringarna i rättspraxis. Dessa bör alltså behandlas på samma sätt i mervärdesskattehanseende.

33. Frågan är emellertid huruvida tjänsterna a och b tillsammans omfattas av artikel 135.1 f i mervärdesskattedirektivet.

Klassificeringen av tjänsterna när det gäller artikel 135.1 f (första frågan)

34. Deutsche Bank och kommissionen har anfört att tjänsterna i fråga är undantagna enligt artikel 135.1 f i mervärdesskattedirektivet, medan skattemyndigheten, den tyska och den nederländska regeringen och Förenade kungarikets regering har hävdats motsatsen. Yttrandena avser bland annat de principer som styr tolkningen av mervärdesskattedirektivet och, i denna kontext, syftet med det aktuella undantaget i egenskap av ett av undantagen för finansiella transaktioner.

35. Enligt fast rättspraxis är undantagen i artiklarna 131–137 i mervärdesskattedirektivet självständiga unionsrättsliga begrepp som syftar till att förhindra att medlemsstaterna tillämpar mervärdesskattesystemet olika. En restriktiv tolkning är nödvändig, eftersom dessa undantag innebär avvikelser från den allmänna principen enligt vilken mervärdesskatt ska betalas för varje tillhandahållande av tjänster som utförs av en skattskyldig person mot vederlag. Tolkningen ska dock överensstämma med de ändamål som eftersträvas och uppfylla kraven enligt den i mervärdesskattesystemet inneboende principen om neutral beskattning, enligt vilken likartade tillhandahållanden som konkurrerar med varandra inte får behandlas olika i mervärdesskattehanseende.(18) En restriktiv tolkning innebär alltså inte att de formuleringar som används ska tolkas så, att undantagen förlorar sin avsedda verkan.(19)

36. Det går inte att av ingressen till mervärdesskattedirektivet eller i ingressen till det tidigare sjätte direktivet, eller av förarbetena till dessa direktiv, klart utläsa vad som är den avsedda verkan

av undantagen från de finansiella transaktioner som anges i artikel 135.1 b–g i mervärdesskattedirektivet (tidigare artikel 13 B d 1–6 i sjätte direktivet). Domstolen har emellertid slagit fast att syftet är att minska de svårigheter som är förenade med fastställandet av beskattningsunderlaget och den avdragsgilla mervärdesskatten, samt att undvika en ökning av kostnaderna för konsumtionskrediter.(20) Syftet med undantaget enligt artikel 135.1 g för transaktioner i samband med förvaltning av särskilda investeringsfonder är närmare bestämt att underlätta för småskaliga investerare att investera i värdepapper via investmentföretag. Det är avsett att säkerställa att det allmänna systemet för mervärdesskatt är skattemässigt neutralt när det gäller valet mellan direkta investeringar i värdepapper och investeringar via gemensamma företag.(21)

37. Domstolen har inte uttalat sig på motsvarande sätt i fråga om det specifika syftet med undantaget i artikel 135.1 f. Den har dock begränsat undantagets tillämpningsområde. För att omfattas av detta tillämpningsområde ska tjänsterna vid en helhetsbedömning framstå som en avgränsad enhet som syftar till att uppfylla de särskilda och väsentliga funktionerna inom någon av de tjänster som har beskrivs i bestämmelsen. Endast transaktioner som kan skapa, förändra eller utsläcka parternas rättigheter och skyldigheter avseende värdepapper undantas, inte administrativa tjänster som inte förändrar den situationen. "Förmedling" avser verksamhet som utförs av en mellanman som inte är part i ett avtal avseende en finansiell produkt och vars verksamhet skiljer sig från de typiska avtalsenliga prestationer som parterna i sådana avtal utför. Förmedlingen är en tjänst som utförs för en avtalsparts räkning och för vilken denna utger vederlag såsom för fristående förmedlingsverksamhet.(22)

38. Jag har kommit till slutsatsen att de aktuella tjänsterna vid en helhetsbedömning utgör en avgränsad enhet. Uppfyller denna enhet verkligen de specifika och väsentliga funktioner som beskrivs i artikel 135.1 f? Det är viktigt att domstolen ger ett tydligt svar. Praxis varierar mycket mellan medlemsstaterna, med skadliga verkningar för harmoniseringen av det gemensamma mervärdesskattesystemet och för konkurrensen inom EU.

39. Vad för det första gäller den avgränsade enhetens natur, anser skattemyndigheten, den tyska och den nederländska regeringen samt Förenade kungarikets regering att kärnan i portföljförvaltningen ligger i den sakkunskap som avgör portföljens struktur och som ligger till grund för de beslut som fattas, nämligen att, där så är lämpligt, köpa eller sälja värdepapper eller inte göra något med dem alls. Utövandet av denna sakkunskap kan leda till transaktioner som kan skapa, förändra eller utsläcka parternas rättigheter och skyldigheter avseende värdepapper, men sådana transaktioner är endast av underordnad betydelse i förhållande till den huvudsakliga uppgiften att säkerställa begärd avkastning på, och/eller en ökning av värdet på, kundens investering.

40. Enligt Deutsche Bank och kommissionen består emellertid servicens kärna i att aktivt köpa och sälja värdepapper i enlighet med den valda strategin. Fackkunskapen är visserligen i sig av väsentlig betydelse, men den utgör endast en förutsättning för den verksamheten, medan investerarens intresse avser att nödvändiga transaktioner genomförs. Deutsche Bank har tillagt att den avtalade skyldigheten består i att tillämpa den valda strategin, inte att uppnå en viss inkomst eller värdeökning, och även när det beslutas att ett värdepapper tills vidare ska behållas kan utövandet av fackkunskapen fortfarande *leda till* att den rättsliga och ekonomiska situationen förändras mellan de berörda parterna.(23)

41. I enlighet med min bedömning av förhållandet mellan aspekterna på en tillhandahållen allomfattande tjänst, är det tjänsten som en helhet som ska undersökas vid bedömningen av om den omfattas av tillämpningsområdet för artikel 135.1 f i mervärdesskattedirektivet.

42. En del av denna allomfattande tjänst innefattar transaktioner som *faktiskt* skapar, förändrar

eller utsläcker parternas rättigheter och skyldigheter avseende värdepapper. Omvänt behöver inte den återstående delen (utnyttjande av relevant sakkunskap på det ekonomiska området) antas leda till detta, eftersom den *kan* skapa, förändra eller utsläcka sådana rättigheter och skyldigheter.

43. Jag håller med skattemyndigheten och de regeringar som yttrat sig i målet om att det är den senare som avgör naturen hos den övergripande tjänsten ur köparens synvinkel. En köpare som väljer en viss investeringsstrategi är intresserad av att denna strategi tillämpas. Huruvida värdepapper verkligen köps eller avyttras är av mindre betydelse för investeraren än garantin att hans eller hennes investering alltid är strukturerad i enlighet med denna strategi. Investeraren vill kunna vara säker på att eventuella transaktioner som äger rum sker vid rätt tidpunkt, men också att det inte sker köp och försäljningar när det är en fördel att vara överksam. Som påpekades under förhandlingen bekräftas "sakkunskapens" övervägande roll framför "transaktionernas" som en del av tjänsten av den omständigheten att avgiften uteslutande baseras på värdet av den aktuella investeringen, och inte påverkas av det antal transaktioner eller den volym transaktioner som kan utföras.

44. För det andra är det ostridigt att eftersom de aktuella tjänsterna inte omfattas av artikel 135.1 g i mervärdesskattedirektivet (som undantar förvaltning av särskilda investeringsfonder) måste de utgöra motsatsen till sådan förvaltning, med då snarare med avseende på individuella tillgångar än investeringsfonder. Denna samsyn har icke desto mindre lett till skiljaktiga uppfattningar i argumentationen.

45. Deutsche Bank och kommissionen har påpekat att en investerare som önskar fullskalig förvaltning av sina tillgångar kan välja mellan portföljförvaltning av det slag som nu är i fråga (åtminstone så länge som vederbörande har tillräckligt med kapital för att en sådan tjänst ska löna sig), och investering i en investeringsfond (oberoende av kapitalets storlek), där båda valmöjligheterna avser alternativ till direkta investeringar i värdepapper. Även om flera faktorer kan inverka på investerarens val, kan en skillnad i den mervärdesskattemässiga behandlingen föranleda vederbörande att välja den lösning som inte beskattades. Detta skulle snedvrida konkurrensen mellan likartade tjänster vilket strider mot principen om en neutral mervärdesbeskattning. Eftersom förvaltning av investeringsfonder undantas enligt artikel 135.1 g och direkta investeringar undantas enligt artikel 135.1 f, borde även individuell portföljförvaltning undantas enligt sistnämnda bestämmelse.

46. Den tyska och den nederländska regeringen anser liksom Förenade kungarikets regering däremot att ett uttryckligt undantag för förvaltning av *gemensamma* investeringsfonder måste innebära att *individuell* förmögenhetsförvaltning omfattas av den allmänna principen att mervärdesskatt ska debiteras på alla tillhandahållanden av tjänster mot ersättning av en beskattningsbar person, samt att, om förmögenhetsförvaltning generellt hade omfattats av artikel 135.1 f, så skulle det inte ha funnits ett uttryckligt undantag för gemensamma investeringsfonder i artikel 135.1 g. De har också åberopat domstolens uttalande i målet Abbey National(24) att undantaget enligt artikel 135.1 g är ämnat att underlätta investeringar i värdepapper för småskaliga investerare genom investeringsföretag. Någon avsikt att underlätta investeringar för dem med tillräckligt kapital genom att bereda tillgång till portföljförvaltare finns inte.

47. Även om jag har full förståelse för logiken bakom den av Deutsche Bank och kommissionen företrädde ståndpunkten, och även om jag inte anser deras lösning vara orimlig, är min ståndpunkt snarare att artikel 135.1 f i mervärdesskattedirektivet för närvarande inte undantar sådana tjänster avseende portföljförvaltning som de nu aktuella. Det är möjligt att framtida ändringar kommer att avgöra frågan till undantagets fördel, men detta ankommer på rådet, som fortfarande är i färd med att diskutera kommissionens förslag.(25)

48. Jag grundar min ståndpunkt på följande överväganden.

49. Det är för det första korrekt att den tillhandahållna tjänsten, sedd som en helhet, omfattar transaktioner avseende värdepapper, inklusive förmedling av dessa. Dessa aspekter skulle, isolerat, vara undantagna enligt artikel 135.1 f. Nu kännetecknas dock tjänsten snarare av sin andra beståndsdel, nämligen insamling och tillämpning av kännedom om marknaden, tillsammans med existerande kännedom och sakkunskap, för att fatta väl underbyggda beslut avseende förvaltningen av varje värdepappersportfölj i överensstämmelse med den valda individuella strategin. Det är ostridigt att sistnämnda aspekt, om den betraktas som en fristående tjänst, inte kan omfattas av undantaget i artikel 135.1 f.

50. Det förefaller alltså inte vara möjligt att dra slutsatsen att de aktuella tjänsterna vid en helhetsbedömning utgör en avgränsad enhet, vilken till sitt innehåll uppfyller de specifika och väsentliga funktioner som anges i den bestämmelsen. Tillämpningsområdet för artikel 135.1 f är vid första påseendet begränsat till genomförande eller förmedling av transaktioner som kan skapa, förändra eller utsläcka parternas rättigheter och skyldigheter avseende värdepapper.(26) Den här aktuella tjänsten utgör en *avgränsad* enhet, och kan således inte enbart jämföras med en av sina beståndsdelar. Den omständigheten att dess överordnade aspekt är förvärv och användning av sakkunskap för att fatta väl underbyggda beslut innebär dock att den inte ingår bland de i artikel 135.1 f beskrivna specifika och väsentliga funktionerna.

51. För det andra är det svårt att finna någon klar ändamålsenlig tolkning av artikel 135.1 f som kan leda till slutsatsen att bestämmelsen, även om den betraktas isolerat, i sammanhanget för den grupp av undantag för finansiella transaktioner eller i sammanhanget för hela uppräkningsav undantag i artikel 135, är avsedd att täcka sådana tjänster avseende portföljförvaltning som nu är i fråga.

52. Sedd för sig innehåller inte artikel 135.1 f någon antydning om dess ändamål. Den enda ledtråden – som dock inte är till någon hjälp – är att transaktioner avseende värdepapper som avser materiella tillgångar inte omfattas av undantaget. Domstolen har i sina avgöranden endast betonat att undantaget avser genomförande eller förmedling av transaktioner som kan skapa, förändra eller utsläcka parternas rättigheter och skyldigheter.

53. Vad beträffar de allmänna mål som enligt domstolen gäller för undantagandet av finansiella transaktioner,(27) synes de ifrågavarande tjänsterna inte innebära några problem för beräkningen av beskattningsunderlaget eller det avdragsgilla beloppet (i motsats till de underliggande transaktionerna avseende värdepapper, vilka uttryckligen undantas enligt artikel 135.1 f), och en beskattning av dem skulle inte leda till någon ökning av kostnaderna för konsumtionskrediter. Vidare (och återigen i motsats till de underliggande transaktionerna) tycks inte portföljförvaltning utgöra en del av vad generaladvokaten Ruiz-Jarabo betecknade som "transaktioner som, på grund av sin frekvens utgör en central del av finanssystemet och därmed av medlemsstaternas ekonomiska verksamhet".(28) Om det ursprungliga målet var att permanenta de undantag som tidigare fanns i medlemsstaterna,(29) kan det också noteras att portföljförvaltning beskattades i alla de ursprungliga medlemsstaterna före år 1972.(30)

54. När uppräkningsav undantag i artikel 135.1 betraktas i sin helhet framgår det klart att det inte går att urskilja något gemensamt syfte. De tillhandahållanden som avses, utöver de "finansiella transaktioner" som redan diskuterats, inkluderar så vitt skilda föremål som frimärken, hasardspel, leverans av mark och utarrendering och uthyrning av fast egendom.

55. Trots vad kommissionen anfört under förhandlingen kan jag inte heller se att förarbetena till artikel 13 B d 5 i sjätte direktivet skulle vara särskilt upplysande i det avseendet. Skrivningen

"Detta undantag ska inte omfatta tillhandahållanden av tjänster avseende sådana transaktioner", vilken inte förekom i det ursprungliga förslaget, infördes verkligen,(31) uppenbarligen på parlamentets anmodan, varpå den ånyo togs bort av rådet. Eftersom det inte finns någon uttryckligare angivelse skulle en sådan vacklande hållning kunna tolkas som förenlig med båda synsätten.

56. Med hänsyn till behovet av att tolka undantag strikt, som avvikelser från den allmänna regeln att mervärdesskatt ska debiteras på alla tillhandahållanden av tjänster mot ersättning av en beskattningsbar person, kan jag således inte finna att ändamålet med artikel 135.1 f i mervärdesskattedirektivet kräver att det ska vara fråga om individuell portföljförvaltning för att den ska omfattas av tillämpningsområdet för det undantag som föreskrivs däri.

57. Likväl kvarstår frågan om skatteneutralitet i förhållandet mellan artikel 135.1 f och g.

58. Domstolen har förvisso slagit fast att den i mervärdesskattesystemet inneboende principen om skatteneutralitet innebär ett förbud mot att liknande, med varandra konkurrerande, tillhandahållanden behandlas olika i mervärdesskattehänseende, och att undantaget enligt artikel 135.1 g är avsett att säkerställa sådan neutralitet beträffande valet mellan direktinvesteringar i värdepapper och investeringar via gemensamma företag.(32)

59. Jag godtar också att individuell portföljförvaltning åtminstone i viss mån konkurrerar med båda dessa investeringsmodeller. Som framgick ännu tydligare under förhandlingen kommer det val som investeraren gör – när vederbörande har tillräckliga tillgångar för att kunna välja – troligen att ske på grundval av ett stort antal faktorer, där den mervärdesskattemässiga behandlingen endast utgör en av dessa faktorer.(33) Och även om den mervärdesskattemässiga behandlingen i vissa fall kan vara en faktor att beakta, är det inte klart att beskattning, som i sin tur leder till avdragsrätt för ingående skatt, i slutändan måste bli betydligt mindre förmånligt för köparen än ett undantag från skatt där mervärdesskatten slutgiltigt inkluderas i priset för tjänsterna. Som det påpekades vid förhandlingen lockar både portföljförvaltning och särskilda investeringsfonder till sig stora investerare som kan utgöra beskattningsbara personer vilka åtnjuter avdragsrätt.

60. Medan principen om skatteneutralitet avseende mervärdesskatt kan förklara förhållandet mellan uttryckliga undantag för såväl direktinvesteringar som förvaltningen av investeringsfonder, kan jag inte heller acceptera att den kan utvidga tillämpningsområdet för ett uttryckligt undantag i avsaknad av klara formuleringar att så ska vara fallet. Som den tyska regeringen påpekade under förhandlingen utgör den inte någon grundläggande princip och heller inte någon primärrättslig bestämmelse som kan villkora giltigheten av ett undantag, utan en tolkningsprincip som ska tillämpas parallellt med – och som en begränsning av – principen om strikt tolkning av undantag. Av rättspraxis framgår klart att verksamheter som i viss grad är jämförbara och som därmed i viss mån konkurrerar med varandra kan behandlas olika i mervärdesskattehänseende om skillnaden i behandling uttryckligen sanktioneras.(34) Om samtliga verksamheter som i viss mån konkurrerar med varandra måste ges samma mervärdesskattemässiga behandling skulle slutresultatet dessutom bli att alla skillnader i behandlingen vid mervärdesbeskattningen helt skulle elimineras eftersom nästan alla verksamheter i viss mån överlappar varandra. Detta skulle (förmodligen) leda till att alla undantag avskaffas, eftersom den enda syftet med mervärdesskattesystemet är att transaktioner ska beskattas.

61. Däremot övertygas jag av den tyska och den nederländska regeringens argument, till vilka skattemyndigheten och Förenade kungarikets regering anslutit sig, att undantaget för förvaltning av investeringsfonder innebär att individuell förmögenhetsförvaltning inte är undantagen och att, om förmögenhetsförvaltning allmänt skulle ha omfattats av artikel 135.1 f, så skulle det inte ha funnits behov av att undanta förvaltning av investeringsfonder.

62. Icke desto mindre föreslog kommissionen under förhandlingen att eftersom förvaltningen av särskilda investeringsfonder (det vill säga motsvarigheten till den portföljförvaltning som är i fråga i förevarande mål) enligt kommissionens tolkning redan är undantagen enligt artikel 135.1 f, är undantaget i artikel 135.1 g nödvändigt för att undanta sådana transaktioner som emissioner och inlösen av andelar (enheter) i sådana fonder, när de inte är börshandlade. Jag ser dock inte något skäl att anta att sådana transaktioner inte skulle ha omfattats av undantaget i artikel 135.1 f enbart på grund av att sådana transaktioner är specifika för investeringsfonder och saknar motsvarighet i individuell portföljförvaltning, om detta undantag i själva verket omfattar förmögenhetsförvaltning i allmänhet, oavsett investeringsformen, vilket måste bli fallet om kommissionens tolkning följs till punkt och pricka.

63. Mot bakgrund av vad som redovisats ovan finner jag att sådana tjänster avseende portföljförvaltning som de som är i fråga i det nationella målet inte omfattas av det undantag som föreskrivs i artikel 135.1 f.

Platsen för tillhandahållande (tredje frågan)

64. Vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna i det nationella målet föreskrevs i artikel 56.1 e i mervärdesskattedirektivet att platsen för tillhandahållande av "bank-, finansierings- och försäkringstransaktioner", när de tillhandahölls köpare som var etablerade utanför gemenskapen eller till beskattningsbara personer som var etablerade i gemenskapen men inte i samma land som tillhandahållaren, i huvudsak skulle vara den plats där köparen hade sin ekonomiska verksamhet eller var bosatt.

65. Bundesfinanzhof har tillsammans med övriga som yttrat sig i målet intagit ståndpunkten att bank-, finansierings- och försäkringstransaktioner i den mening som avses i artikel 56.1 e omfattar samtliga transaktioner som räknas upp i artikel 135.1 a–g. Om sådana tjänster avseende portföljförvaltning som de i det nationella målet aktuella, i likhet med vad jag föreslagit inte omfattas av något av dessa undantag, måste det avgöras om inte också dessa trots allt omfattas av artikel 56.1 e.

66. Nästan samtliga av dem som yttrat sig i målet anser att de aktuella tjänsterna omfattas av artikel 56.1 e. De har baserat sina resonemang på bestämmelsens allmänna ordalydelse och på avsaknaden av hänvisningar till såväl artikel 135 i samma direktiv som till övriga unionsrättsliga bestämmelser, vilket skulle kunna begränsa meningens räckvidd.

67. Den tyska regeringen är den enda av dem som yttrat sig i målet som inte delar denna uppfattning. Den har hänvisat till domen i målet *Swiss Re Germany Holding*,⁽³⁵⁾ där domstolen slog fast att för att det gemensamma systemet för mervärdesskatt ska kunna fungera väl och tolkas enhetligt ska begreppen "försäkringstransaktioner" och "återförsäkring[transaktioner]" i det som vid den relevanta tidpunkten var artiklarna 56.1 e och 135.1 a i mervärdesskattedirektivet inte definieras olika beroende på om de används i den ena eller den andra av dessa bestämmelser. Detta resonemang torde vara analogt tillämpligt på "finansieringstransaktioner". Endast ett sådant synsätt kan med en enhetlig tillämpning medföra tillräcklig rättssäkerhet för undvikande av risken för dubbelbeskattning eller icke-beskattning.

68. Jag övertygas inte av detta resonemang.

69. Vad domstolen fann i domen i målet *Swiss Re Germany Holding* är kopplat till den omständigheten att artiklarna 56.1 e och 135.1 a i allt väsentligt innehåller identiska formuleringar när det gäller försäkring: "försäkringstransaktioner, däribland återförsäkring" och "försäkrings- och återförsäkringstransaktioner". Sådana identiska formuleringar ska tolkas enhetligt i syfte att

undvika dubbelbeskattning eller icke-beskattning. Någon sådan parallell existerar dock inte mellan "banktransaktioner" och "finansieringstransaktioner" i artikel 56.1 e och de transaktioner som räknas upp i artikel 135.1 b–g. Inte i någon av de senare bestämmelserna används orden "bank" eller "finansiering". De transaktioner som räknas upp är helt klart av finansiell natur, och många av dem utförs antagligen, dock inte uteslutande, av banker. De utgör också långt ifrån en uttömmande uppräkningslista av samtliga de transaktioner som kan utföras av en bank eller som kan beskrivas som finansiella.

70. Om tillämpningsområdet för artikel 56.1 e dessutom skulle vara exakt detsamma som för artikel 135.1 a–g skulle syftet med det vara ringa eller inget alls. Samtliga tillhandahållanden som omfattas av den senare bestämmelsen undantas uttryckligen från mervärdesskatt. Eftersom de varken är skyldiga att erlagga skatt eller har någon avdragsrätt för skatt, saknar platsen för tillhandahållandet betydelse i mervärdesskattehanseende.

71. Den tyska regeringen har i det avseendet under förhandlingen föreslagit att eftersom det är skattemyndigheterna i den medlemsstat där tillhandahållandet sker som beslutar om ett tillhandahållande ska vara undantaget från skatt, måste platsen för tillhandahållandet bestämmas först. Detta synsätt förefaller dock utgöra ett cirkelresonemang, eftersom det kräver ett beslut beträffande undantag (omfattning av artikel 135.1 a–g) i syfte att fastställa vilken medlemsstats myndigheter som ansvarar för att besluta om tillhandahållandet ska vara undantaget från skatt. Med detta synsätt beaktas inte heller den omständigheten att platsen för tillhandahållandet enligt artikel 56.1 e kan ligga utanför gemenskapen. Det förefaller hursomhelst osannolikt att lagstiftaren skulle utfärda en särskild bestämmelse med det enda syftet att avgöra vilken myndighet som ansvarar för att förklara att ett tillhandahållande ska vara undantaget från skatt, när detta tillhandahållande är undantaget i samtliga medlemsstater.

72. Slutligen gäller att artikel 56.1 e jämförd med artikel 135.1 l och 2 d visar att uthyrning av bankfack anses falla inom "bank-, finansierings- och försäkringstransaktioner" enligt artikel 56, och inom "utarrendering och uthyrning av fast egendom" enligt artikel 135.

73. Jag sluter mig till att artikel 56.1 e åtminstone omfattar några andra transaktioner än de i artikel 135.1 a–g. Frågan är huruvida de inkluderar tjänster avseende portföljförvaltning av det slag som nu är i fråga.

74. I linje med ordalydelsen i artikel 56.1 e och med domstolens praxis framstår det för mig som om denna fråga ska besvaras jakande. Portföljförvaltning är en tjänst av finansiell karaktär. Ordalydelsen i artikel 56.1 e är allmänt hållen, och utesluter endast uthyrning av bankfack från sitt tillämpningsområde. Domstolen har konsekvent funnit att artikel 9.2 i sjätte direktivet (femte strecksatsen, vilken var identisk med artikel 56.1 e i mervärdesskattedirektivet sådant det är tillämpligt i förevarande mål) inte ska tolkas snävt.⁽³⁶⁾ Det saknas följaktligen skäl att utesluta någon annan tjänst av finansiell karaktär än uthyrning av bankfack (om detta verkligen utgör en tjänst av finansiell natur) från dess tillämpningsområde. Som kommissionen har påpekat när den underströk att de autonoma begreppen i mervärdesskattedirektivet måste tolkas uteslutande mot bakgrund av det gemensamma mervärdesskattesystemets kontext, finns det inte heller någon anledning att söka ledning i någon annan unionsrättslig bestämmelse, såsom exempelvis direktiv 2004/39,⁽³⁷⁾ till vilket den hänskjutande domstolen har hänvisat.

Förslag till avgörande

75. Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag att domstolen ska besvara de frågor som ställts av Bundesfinanzhof på följande sätt:

1) Sådana tjänster avseende portföljförvaltning som de i det nationella målet aktuella utgör ett

enda tillhandahållande i mervärdesskattelhänseende.

2) Sådana tjänster omfattas inte av det undantag som föreskrivs i artikel 135.1 f i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt.

3) I artikel 56.1 e i direktiv 2006/112 begränsas inte "bank-, finansierings- och försäkringstjänster" till dem som räknas upp i artikel 135.1 a–g däri, utan inkluderar bland annat sådana tjänster avseende portföljförvaltning som de som är i fråga i det nationella målet.

1 – Originalspråk: engelska.

2 – Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (EUT L 347, 2006, s. 1).

3 – För tidigare lydelse, se artikel 9.2 e femte strecksatsen i rådets sjätte direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter – Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund (EGT L 145, s. 1; svensk specialutgåva, område 9, volym 1, s. 28) (nedan kallat sjätte direktivet). För nuvarande lydelse, se artikel 59 e i mervärdesskattedirektivet, som endast är tillämplig på köpare utanför EU.

4 – I artikel 15.2 hänvisas till vissa rättigheter och intressen beträffande fast egendom.

5 – I flera språkversioner används ett ord som är likvärdigt med "gemensam" eller "kollektiv", snarare än "särskild", och det är tydligt att bestämmelsen endast tar sikte på gemensamma medel (se, exempelvis, dom av den 4 maj 2006 i mål C-169/04, Abbey National, REG 2006, s. I-4027, punkt 53 och följande punkter). Se vidare punkt 15 nedan.

6 – Tidigare artikel 13 B d 5 och 6 i sjätte direktivet.

7 – KOM(2007) 747 slutlig respektive KOM(2007) 746 slutlig.

8 – Se interinstitutionellt ärende 2007/0267(CNS) på <http://register.consilium.europa.eu>. Den senaste lägesrapporten från ordförandeskapet avseende förslag till rådets direktiv och förordning om mervärdesskattebehandlingen av försäkringstjänster och finansiella tjänster (rådets handling 18650/11 av den 14 december 2011) ger uttryck för viss tillfredsställelse beträffande de framsteg som redan gjorts och en beslutsamhet att fullfölja ansträngningarna att uppnå en gemensam överenskommelse.

9 – Det är ostridigt att köpen och försäljningarna i sig utgör "transaktioner ... rörande ... värdepapper" vilka är undantagna enligt artikel 135.1 f i mervärdesskattedirektivet. Den tjänst som här är i fråga består i att genomföra transaktionen för kundens räkning.

10 – Se, exempelvis, dom av den 22 oktober 2009 i mål C-242/08, Swiss Re Germany Holding (REG 2009, s. I-10099), punkt 45 och där angiven rättspraxis.

11 – Se, exempelvis, dom av den 10 mars 2011 i de förenade målen C-497/09, C-499/09, C-501/09 och C-502/09, Bog m.fl. (REU 2011, s. I-1457), punkt 54 och där angiven rättspraxis.

12 – Se, exempelvis, dom av den 27 oktober 2005 i mål C-41/04, Levob Verzekeringen and OV Bank (REG 2005, s. I-9433, punkterna 19–23, av den 29 mars 2007 i mål C-111/05, Aktiebolaget NN (REG 2007, s. I-2697, punkterna 21–23, av den 2 december 2010 i mål C-276/09, Everything Everywhere (REU 2010, s. I-12359), punkterna 21–26, och i målet Bog m.fl. (ovan fotnot 11), punkterna 51–55.

13 – Dom av den 18 juni 2009 i mål C-527/07, RLRE Tellmer Property (REG 2009, s. I-4983), punkterna 22–24.

14 – Se dom av den 25 februari 1999 i mål C-349/96, CPP (REG 1999, s. I-973), punkt 29, domen i målet Levob Verzekeringen (ovan fotnot 12), punkterna 20 och 22, dom av den 21 juni 2007 i mål C-453/05, Ludwig (REG 2007, s. I-5083), punkt 17, av den 11 februari 2010 i mål C-88/09, Graphic Procédé (REU 2010, s. I-1049), punkt 20, och domen i målet Everything Everywhere (ovan fotnot 12), punkt 26.

15 – Citerad i fotnot 11 ovan. Den domen avsåg förvisso klassificering som ett tillhandahållande av varor eller tjänster, men enligt min mening är samma kriterium även relevant för klassificering som ett enda tillhandahållande eller som separata tillhandahållanden.

16 – Citerad i fotnot 13 ovan.

17 – Citerad i fotnot 11 ovan. Se punkt 57 och där angiven rättspraxis.

18 – Begreppet neutralitet används i två betydelser när det gäller mervärdesskatt. För det första är mervärdesskatten neutral till sin verkan för beskattningsbara personer, eftersom de inte själva behöver bära skattebördan. För det andra ska påförandet av mervärdesskatt inte ske differentierat så att konkurrensen mellan jämförbara tillhandahållanden snedvrids.

19 – Se, exempelvis, dom av den 10 mars 2011 i mål C-540/09, Skandinaviska Enskilda Banken (REU 2011, s. I-1509), punkterna 19 och 20 och där angiven rättspraxis, samt domen i målet Everything Everywhere (ovan fotnot 12), punkt 31 och där angiven rättspraxis.

20 – Se domen i målet Skandinaviska Enskilda Banken (ovan fotnot 19), punkt 21 och där angiven rättspraxis, samt generaladvokaten Jääskinens förslag till avgörande i det målet, punkt 22 och där angiven rättspraxis. I förslaget till avgörande i mål C-235/00, CSC (REG 2001, s. I-10237), punkterna 24 och 25, fann generaladvokaten Ruiz-Jarabo att avsikten var att från skatt undanta "transaktioner som, på grund av sin frekvens utgör en central del av finanssystemet och därmed av medlemsstaternas ekonomiska verksamhet". I kommentarer har den uppfattningen uttryckts att undantagen i sjätte direktivet på detaljnivå huvudsakligen återspeglade de nationella bestämmelser som gällde (särskilt i Frankrike) före år 1977. Se, exempelvis, Amand, C., och Lenoir, V., "Pro rata deduction by financial institutions – gross margin or interest?", *International VAT Monitor* 2006, s. 17; de la Feria, R., "The EU VAT treatment of insurance and financial services (again) under review", *EC Tax Review* 2007, s. 74; Henkow, O., *Financial activities in European VAT*, Kluwer Law International, 2008, s. 87–90.

21 – Nämligen "särskilda investeringsfonder" i den mening som avses i artikel 135.1 g. Se domen i målet Abbey National (ovan fotnot 5), punkt 62. Hänvisningen till *småskaliga* investerare förekommer inte i den senare domen av den 28 juni 2007 i mål C-363/05, JP Morgan Fleming Claverhouse (REG 2007, s. I-5517), punkt 45. I den senaste lägesrapporten från ordförandeskapet avseende förslag till ändring av direktivet (ovan fotnot 8) konstateras att "[v]issa medlemsstater ... anser att undantaget ska begränsas till investeringsfonder som samlar in medel från småskaliga investerare".

22 – Se domen i målet CSC (ovan fotnot 20), punkterna 25, 28, 38 och 39.

23 – Se domen i målet Skandinaviska Enskilda Banken (ovan fotnot 19), punkterna 31 och 32.

24 – Citerad i fotnot 5 ovan, punkt 62.

25 – Se punkt 7 och fotnot 8 ovan.

26 – Se punkt 37 och fotnot 22 ovan.

27 – Se punkt 36 ovan.

28 – Se fotnot 20 ovan.

29 – Se fotnot 20 ovan.

30 – Se Hutchings, G., *Les opérations financières et bancaires et la taxe sur la valeur ajoutée*, Commission des Communautés européennes, Collection études, Série concurrence – Rapprochement des législations nr 22, Bryssel, 1973.

31 – Se de föreslagna ändringarna i EGT C 121, 1974, s. 34, på s. 37.

32 – Se punkt 36 ovan.

33 – Den parallell som flera av dem som deltar i målet har dragit till skillnaden mellan skraddarsydd klädesplagg och konfektionssydd sådana, kan i viss mån illustrera den konkurrenssituation som delvis råder mellan de båda investeringsalternativen, men utgör samtidigt en alltför stor förenkling.

34 – Se, exempelvis, dom av den 29 oktober 2009 i mål C-174/08, NCC Construction Danmark (REG 2009, s. I-10567), punkt 36 och följande punkter, samt generaladvokaten Bots förslag till avgörande, punkterna 47–54.

35 – Ovan fotnot 10, punkterna 31 och 32.

36 – Se, exempelvis, dom av den 26 september 1996 i mål C-327/94, Dudda (REG 1996, s. I-4595), punkt 21, och domen i målet Levob Verzekering (ovan fotnot 12), punkt 34 och där angiven rättspraxis.

37 – Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG (EUT L 145, s. 1).